SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/7109
Dok.nr:	23/18689
Arkiv:	
Saksbehandler:	Mona Dahl
Dato:	16.06.2023

Forprosjekt for utvikling av byrom i Sortland

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
067/23	Formannskapet	29.06.2023

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

1. Sortland formannskap gir tilslutning til at kunstnerparet Giovanna Aguirre og Lars Jonsson i samarbeid med administrasjonen i Sortland kommune og Kulturfabrikken KF utarbeider forprosjekt med forslag til konsept for utvikling av byrom i sentrum.
2. Forprosjektet skal aktivere og knytte sammen planlagte og pågående prosjekt med fokus på torget og havnepromenaden.
3. Formannskapet ber kommunedirektøren i samarbeid med administrasjonen i Kulturfabrikken Sortland KF om å finne inndekning for estimert kostnad til gjennomføring av forprosjektet.

Formannskapet - 067/23

FS - behandling:

Votering:

Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

FS - vedtak:

1. Sortland formannskap gir tilslutning til at kunstnerparet Giovanna Aguirre og Lars Jonsson i samarbeid med administrasjonen i Sortland kommune og Kulturfabrikken KF utarbeider forprosjekt med forslag til konsept for utvikling av byrom i sentrum.
2. Forprosjektet skal aktivere og knytte sammen planlagte og pågående prosjekt med fokus på torget og havnepromenaden.
3. Formannskapet ber kommunedirektøren i samarbeid med administrasjonen i Kulturfabrikken Sortland KF om å finne inndekning for estimert kostnad til gjennomføring av forprosjektet.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

Kommunedirektøren ber om tilslutning fra formannskapet for utarbeidelse av et forprosjekt som knytter sammen Blåbyen Sortland, Den blå kulturbyen Sortland, GNIST-prosjektet og andre planer for byen. Målsettingen er å videreføre og konkretisere innhold i planer, og bidra til realisering gjennom kunst som metode. Målet med prosjektet er også å få synlige resultater i byrommene som bidrar til aktivitet, og som skaper en felles identitet til den blå byen ved sundet i nært samarbeid med innbyggerne.

Innhold og rammer for forprosjektet (/konseptet) er skissert av kunstnerparet Aguirre og Jonnson, som deltar i kunstnerresidence-ordningen Artist in Residence Vesterålen.

Styret for Kulturfabrikken Sortland KF gav tilslutning til at administrasjonen i foretaket kan bidra i det videre arbeidet med forprosjektet (orienteringssak 006/23, møte 13. juni).

FAKTA I SAKEN

Bakgrunn

Det er et mål om at Sortland som regionsenter i Vesterålen skal være et attraktivt handels- og kultursted med gode møteplasser for innbyggerne i regionen, som bidrar til å skape bo- og næringsattraktivitet.

Innbyggerne har deltatt i ulike prosjekt og planer for at Sortland skal nå målene som er vedtatt for byutviklingen. Mange av innspillene og forslagene er ennå ikke realisert, og regionsenteret mangler de attraktive møteplassene ute i byrommene, samt en egen identitet.

Den blå byen ved sundet, som ble lansert i forbindelse med 2000-årsskiftet, hadde som målsetting å forsterke og fornye Sortlands identitet. Det ble utarbeidet paletter for fargesetting av bygninger, og grafiske blåbyprofiler. Flere bygninger ble malt, og korte tekster av ungdom gjennom *Skrift på blå bunn* ble påført de blå fasadene. Mange ble inspirert av blåby-prosjektet, og Sortland ble kjent langt utenfor landets grenser. Videreføringen av arbeidet stoppet opp etter en tid, og blåbyen har i dag ingen klar identitet. Stoltheten over prosjektet må derfor gjenskapes om Sortland skal fremstå som Den blå byen.

Det har samtidig over lang tid vært jobbet med en havnepromenade og byens tilknytning til sjøen. Strategier og retningslinjer for byrom og havnepromenade er vedtatt. Noen tiltak er realisert langs sjøfronten, mens sammenhengen og innholdet mangler.

Satsingen på sjøfronten, byrom og den blå byen ved sundet er politisk forankret gjennom Byplan og kommuneplanens samfunnsdel. Administrasjonen har prioritert arbeidet gjennom flere prosjekter:

<u>GNIST</u>

I 2022 ble Sortland plukket ut som GNIST-kommune. Gjennom innovasjonsdrevet design har det vært jobbet med to hovedutfordringer:
- å etablere en samarbeidsplattform
- å jobbe med havnepromenaden i møte mellom land og vann

Gjennomføringen er godt i gang med etablering av byforening, samt en bylivsmodell med 4 konkrete tiltak langs sjøfronten som kan realiseres.

<u>Artist in Residence Vesterålen</u>

Artist in Residence Vesterålen (AiRV) er et kunstnerresidens-program som skal gi et felles kunstløft i regionen. Partene i prosjektet er Nordland Akademi, Kultursamarbeidet i Vesterålen, Museum Nord samt vesterålskommunene. Prosjektet er støttet av SNN Samfunnsløftet, Nordland fylkeskommune, KORO, Kulturrådet og kommunene. I Sortland er det fokus på utviklingen av byrom (/Urban spaces). Deltakelsen i AiRV er begrenset til 2 korte opphold, hvor det i løpet av oppholdet i 2024 er begrensede økonomiske rammer for realisering av ett kunstprosjekt.

Kunstnerne Giovanna Aguirre og Lars Jonsson er valgt for perioden 2023-2024. Kunstnerparet har lang og bred erfaring i å jobbe med kunst i byrom. Under oppholdet på Sortland har kunstnerparet deltatt på møter og opplevelser, i diskusjoner og idéutvekslinger. I vedlagte konsept visualiserer kunstnerne hvordan trådene kan samles fra de ulike planene og prosjektene, jobbe sammen og gjennomføre konkrete prosjekt som synes, og bidrar til at byrommene blir mer attraktive å oppsøke. Gjennom et inkluderende og helhetlig kunstprosjekt, mener de at byen kan gis en sterkere identitet og stolthet der innbyggere og næringsliv jobber mot et felles visjon for den blå byen.

<u>Den blå kulturbyen</u>

Som et ledd i arbeidet med reisemålsstrategien «Bærekraftig vekst mot 2025» har Visit Vesterålen utfordret hver kommune til å finne ett unikt prosjekt, eller tiltak som løftes opp i masterplanen som både skal bidra til lokal mobilisering og som styrker Vesterålen som reisemål. Sortland valgte «Den Blå Kulturbyen» , et konseptet som går ut på å skape et godt og innholdsrikt opplevelsestilbud til

innbyggerne og besøkende i et samarbeid mellom kultur og reiseliv. Det er utarbeidet et forprosjekt som er bredt forankret hos lokalbefolkning, næringsliv, offentlige myndigheter, kultur, og reiseliv.

Gaia Vesterålen

Gaia Vesterålen er en forsknings- og innovasjonssatsing som har som mål å skape mer bærekraftige og miljøvennlige lokalsamfunn. Gjennom ulike aktiviteter og prosjekt skal Gaia Vesterålen synliggjøre hvordan et lokalsamfunn kan gå foran i å takle miljø- og klimakrisen verden står ovenfor. Ett av prosjektene er å bygge et containermuseum i den nordlige delen av havnepromenaden i møte mellom land og vann.

Blåbyen Sortland

Sortland den blå byen ved sundet var kommunens hovedprosjekt under feiringen av 2000-årskiftet. Ideen ble lansert av kunstneren Bjørn Elvenes. Prosjektet ble gitt i gave til Sortland og overrakt daværende ordfører Ingolf Markussen av en gruppe på fire, som jobbet sammen med kunstneren; forfatter Lars Saabye Christensen, filmskaper Eva Charlotte Nilsen og kulturpolitiker Jørun Drevland.

Mange bygninger i byen er malt blå, men prosjektet er ikke videreført slik som planlagt. Det er vedtatt retningslinjer for fargesetting.

Skrift på blå bunn

Skrift på blå bunn er et litterært prosjekt lansert sammen med ideen om å male byen blå. Forfatteren Lars Saabye Christensen har ledet skriveverksted for ungdom fra Vesterålen i en poetisk dugnad. Mange av de blå bygningene har tekster. Det er utarbeidet tilstandsrapport for tekstene, som viser at flere er skadet eller fjernet.

Prosjektet har i mange år stått stille, men videreføres nå gjennom Den kulturelle skolesekken.

Det er vedtatt retningslinjer for *Skrift på blå bunn*.

VURDERING

Sortland by har mange kvaliteter, ambisjoner og planer om utvikling av byrom med hovedfokus på torget og havnepromenaden. Gjennom AiR Vesterålen har Sortland valgt å satse på kunst i byrom, der kunstnerne fra inn- og utland inviteres til opphold Sortland for en begrenset periode. De økonomiske rammene gir i utgangspunktet kun mulighet for gjennomføring av temporære (/midlertidige) mindre kunstprosjekt.

Kunstnerparet Aguirre & Jonsson har vist god forståelse for utfordringene, sammenhengen og ikke minst - det uforløste potensialet i byen. Deres måte å jobbe på har skapt engasjement og tro på at det gjennom kunstprosjekt i byrom vil ulike planer og tiltak kunne realiseres, som allerede er forankret blant innbyggerne. Kunstprosjektet skal ta utgangspunkt i tidligere prosjekt og forsterke og bygge videre på igangsatte prosjekt, og se hvordan disse konkret kan komme til utrykk i byrommene. Disse er fra før bredt forankret hos lokalbefolkning, næringsliv, offentlige myndigheter, kultur, og reiseliv.

Kunstnerparet har nødvendig kunnskap for å kunne få en større rolle i Sortland enn det opprinnelige AiR-prosjektet. Hensikten er å komme fra plan til handling for å endre byen og synliggjøre at kommunen aktivt er med i byutviklingen, herunder byrommene.

Personalmessige vurderinger

Sortland kommune og Kulturfabrikken Sortland KF bidrar administrativt innenfor eksisterende rammer til oppfølging og samarbeid for gjennomføring av forprosjektet Den blå kulturbyen.

Økonomiske vurderinger

Det vil være behov for en økonomisk ramme på inntil kr 200 000 til forprosjektet. Dette inkluderer honorar til kunstnerne, samt reise til Sortland høsten 2023 for ferdigstillelse av forprosjektet.

I gjennomføringsfasen, herunder konkrete kunstprosjekt, vil det være mulig å søke støtte til delfinansiering.

Folkehelse vurderinger
Gode byrom med aktiviteter og opplevelser gjennom kunst vil bidra til gode og spennende møteplasser som skaper aktivitet. Kunstnerne har lagt opp til en prosess der innbyggerne deltar i å skape temporær kunst, noe som vil bidra til eierskap og samhold i byen.
Attraktive byrom bidrar til at flere går og skaper grønn mobilitet.

Miljø-/naturforhold og klimagasskonsekvenser vurderinger
Kunstnerparet er opptatt av bærekraft i sine kunstprosjekt, og ser at et samarbeid GAIA Vesterålen vil være naturlig.

KONKLUSJON
Kommunedirektøren anbefaler at forprosjektet gjennomføres.

Vedlegg:
Konst-koncept Sortland, 14.06.2023